

İnsanın Evrimi: Kur'ânî Kavramlar ve Bilimsel Kuramları*

Yazar: Shah Manzoor ALAM

Çeviren: Prof. Dr. Turan KOÇ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Kur'an temel evrim görüşünü kabul eder. Dahası, bilim adamları ile *Kur'an*, öncekilerin insanı evrim sürecinin doruğu olarak görmelerini dışarıda tutacak olursak, insanın, yaratıkların zirvesi olduğu hususunda anlaşılır. Biyoloji bilginleri, “şüpheye yer bırakmayacak şekilde, insanın evrim sürecinin genelde en yetkin ve önde gelen eseri olduğunu”¹ iddia etmektedirler. *Kur'an*'a göre, insan bütün canlı yaratıklardan üstün ve Allah'ın, başka herhangi bir canlı varlıkta bulunmayan niteliklerle donatılmış biricik bir eseridir.

Kitab-ı Mukaddes'in, yeryüzü ve gökteki olaylarla ilgili açıklamalarında gözle görülür yanlışlıklar vardır. Bu yanlışlıklar, *Kitab-ı Mukaddes*'e sonradan sokulmuştur; çünkü o “insanlık tarihinde birbirinden alabildiğine farklı dönemlerde yaşamış birçok yazarın eseridir.”² Hatta ‘*Pentateuch*’ (*Kitab-ı Mukaddes*'in ilk beş kitabı) “o güne kadar gelmiş eski ve yeni kaynakların harmanlanmasından oluşturulmuş ve eklemeler yapılmış karma bir eserdir.”³

* *Hamdard Islamicus*, cilt: xv, sayı: 2, ss. 59-74'den çevrilmiştir.

¹ Dobzhansky in Theodosius Lobzhansky Francisco, J. Ayala, G. Ledyard Stebbins ve James W. Valentine, *Evolution*, 1974 Freeman & Co., s. 441.

² Moody, Paul Amos, *Introduction to Evolution*, 1970, Harper and Row, s.492.

³ Maffat, Paul Amos, *Introduction to Evolution*, 1970 Harper & Row. S. 492.

Netice olarak, bilim adamları bilimle ilgili konularda *Kitab-ı Mukaddes*'teki kıssalara pek güvenmezler. Bu yüzden, *Kitab-ı Mukaddes*'in “bilim kitabı değil, bir din kitabı olduğu”⁴ hususuna ağırlık verirler.

Gök ve yeryüzündeki olgu ve olaylara ilişkin bilimsel bulgularla *Kur'an*'ın bildirdikleri arasında dikkate değer bir uygunluk bulunduğu gerçeğine rağmen, bilim adamları *Kitab-ı Mukaddes* konusundaki önyargılarını *Kur'an*'a da teşmil etmektedirler.⁵ Belki de bu durum, *Kur'an*'ın **Kitab-ı Mukaddes'ten** farklı olarak, herhangi bir ekleme, çıkarma ve değiştirme olmaksızın, ilahî vahiy olarak saflığını koruyup sürdürdüğü hakikatini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Biz bugün 1400 yıl önce Hz. Muhammed'e vahyedilmiş olan aynı metne sahibiz. *Kur'an*'ın aslî nazımının/metninin korunması Allah tarafından güvence altına alınmıştır. “Doğrusu, *Kur'an*'ı biz indirdik ve elbette bozulmaktan koruyacak olan da biziz.”⁶ Bizzat *Kur'an*, sadece hakikati ihtiva ettiği ve hakikatten başka bir şeyi içermediğini açıkça iddia ettiği gibi, Müslümanlar da bunun böyle olduğuna inanırlar. “*Kur'an*'ı hakikat olarak indirdik ve o da hakikat olarak indi.”⁷ *Kur'an*'ın dinî bir kitap olduğu doğrudur. Bununla birlikte, o yeri geldikçe gökte ve yerde olup bitenlere de atıfta bulunur; öyle ki bu atıflar bilim adamlarınca istisnasız doğru görülmüştür. Bu gerçeklerin ışığında, *Kur'an*'ın bilim adamlarını ilgilendiren konulara ilişkin açıklamalarının doğruluğundan şüphe etmeye yer yoktur. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda,

⁴ Moody, *age*, s. 492.

⁵ Maurice Bucaille, *The Bible, The Quran and Science*, 1981, Seghers, Paris; M. Abdus Salam, *Islam and Science*, 1986, Institute of Theoretical Physics, Italy, S. Manzoor Alam, *Al-Quran – The Stimulator of Scientific Thinking and Quest for Knowledge*, (monografi).

⁶ 15 Hicr: 9.

⁷ 17 Isrâ: 105.

Kur'an'ın insanın yaratılışı konusundaki beyanları açısından, insanın evrimi ile ilgili teorinin incelenmesi ilgi çekici olacaktır. Ancak, önce bilim adamlarının bu konudaki görüşlerini genel hatlarıyla gözden geçirmek istiyoruz.

İnorganikten Organik Evrime

Bilim adamlarına göre, “canlının,” artık faaliyetine son vermiş olan biyogenesis yoluyla “canlı olmayandan türediği”⁸ varsayılmaktadır. Laboratuvar deneyleri “karmaşık bileşimlere ilişkin biyoloji öncesi bir terkinin mümkün olduğunu”⁹ açıkça ortaya koymuştur. İlkel durumdaki bu karmaşık (**complex**) bileşimlerin oluşumu yıldızlarla ilgili şu olguya işaret eden delille de güçlü bir biçimde desteklenmektedir: Yıldızlar soğudukça ve ısının parçalayıcı etkileri azaldıkça, aslî birtakım unsurların, yani kruklerin farazi “protilleri” . . .veya modern bilimin elektronunun son derece karmaşık terkiplerine bağlı olarak, farklı kimyasal unsurlar (**elements**) meydana çıkmıştır.”¹⁰ Belki de bu durum, bu tür karmaşık inorganik bileşiklerin fosfat, enzim ve nükleik asit olarak terkinine yol açan morötesi ışık enerjisi altında vuku bulmuştur. Bu karmaşık bileşikler hayatın evrimi için temel teşkil ettiğinden, “hayatın, biyolojik öncesi organik bileşiklerin ‘çorba’sından kaynaklandığı, derken bu bileşiklerin çevresinde bulunan parçacıklar aracılığıyla ve bunları hücre haline getiren zarlarla (Darwinci) organik evrimin başlangıç noktası olan canlı organizmanın ortaya çıktığı kabul edilmektedir.”¹¹ Bu süreç, daha da karmaşık hayat şeklinin evrimi lehinde bir

⁸ Moody, *age*, s. 116.

⁹ *Encyclopedia Britannica*, 1974, cilt 7, s. 17.

¹⁰ Bastion H. Charlton, *Evolution of Life*, 1907, Methuen & Co., London, s. 15.

¹¹ *Encyclopedia Britannica*, 1974, cilt 7, s. 17.

reaksiyon zinciri başlatmıştır; bu durum en iyi ifadesini Hawking'in şu sözlerinde bulmaktadır:

Dünya (yeryüzü) çok sıcak ve atmosfersizdi. Zamanla soğudu ve kayalıklardan çıkan gazlarla atmosfer oluştu. Bu ilk atmosfer bizim hayatta kalmamıza yetecek bir atmosfer değildi. Hiç oksijen ihtiva etmemesi bir yana, hidrojen sülfid gibi, bizim için zehirli olan gazlar da barındırıyordu. . . . Bununla birlikte, bu şartlar altında gelişebilecek başka ilkel hayat şekilleri de bulunmaktadır. Bu hayat şekillerinin, muhtemelen atomların, “makro molekül” denen büyük yapılar içinde birleşmelerinin bir sonucu olarak, okyanuslarda geliştiği sanılmaktadır; öyle ki bu makromoleküllerin okyanusta bulunan öteki atomları benzer yapılar içinde birleştirmeleri de mümkündür. Böylece bunlar kendi kendilerine meydana geldi ve çoğaldılar. Bazı durumlarda repredüksiyonda yanlışlıklar olmuştur. Çoğunlukla bu yanlışlıklar öyle olmuştur ki yeni makromolekül kendisini yeniden üretememiş, sonunda da yok olup gitmiştir. Ancak, yanlışlıklardan bazıları yeni makromoleküller meydana getirmeyi becermiştir; hatta bunlar kendilerini daha iyi yenilemişlerdir. Bu yüzden bunların bir avantajı olmuş ve özgün makromoleküllerin yerini alma yoluna gitmişlerdir. Bu şekilde, son derece karmaşık yollardan kendi kendini üreten organizmanın gelişmesine yol açan evrim süreci başlamıştır. Hayatın en başlardaki ilkel şekilleri, hidrojen sülfid ve serbest oksijen de içinde olmak üzere, çeşitli maddeler tüketmiştir. Bu durum atmosferi giderek bugün sahip olduğu terkibe çevirmiş ve balıklar, sürüngenler, memeliler ve insan soyu gibi, daha yüksek hayat şekillerinin gelişmesine yol açmıştır.”¹²

Bilim adamları, inorganik maddelerin karmaşık etkileşiminden meydana gelmiş olan protein ve nükleik asitin yer gezegeninde canlı

¹² Hawking, Stefan W., *A Brief History of Time: From the Big Bang to Black Holes*, 1988, Bantam Books, New York, ss. 126-27.

organizmaları ortaya çıkardığı ve sonunda hayatın doğmasına sebep olduğu hususunda görüş birliği içindedirler. Yine onlar canlı organizmaların suda evrim geçirdiği ve aslında sudan çıktıkları konusunda da görüş birliği içindedirler; insan bu karmaşık evrim sürecinin en yüksek ve en kompleks ürünüdür. Bilim adamları hayatın evrimini, ilahî bir düzene bağlı olarak değil; yanlışlıkların, kazaların ve tesadüflerin eseri olarak hem basit, hem de karmaşık bir şey olarak göstermektedir.

Darwin ve insanın Evrimi

İnsanın kökeninin primatlar sınıfına ait olduğu anlayışı Charles Darwin'e dayandırılır. O, canlı varlıkların kökenlerinin benzerliğine inanıyordu. *Türlerin Kökeni* adlı eserinde şöyle yazmaktadır: "Tüm hayvanlar ve bitkilerin bütün zamanlar boyunca gruplar ve alt-gruplar halinde birbirleriyle irtibatlandırılmaları gerektiği hususu gerçekten harika bir olgudur"¹³ Darwin insan ve köpek ceninleri arasındaki benzerlikten hareketle, insanla öteki hayvanların fizikî yapıları arasında böyle çarpıcı bir benzerlik bulunca Huxley'le kolayca anlaşmıştır: "İnsanın kökeni ve gelişmesinin ilk aşamalarındaki şekli (*mode*) derece bakımından kendisinden hemen sonra gelen hayvanlarınkıyla kesinlikle aynıdır."¹⁴ Keza "doğal ayıklanma" kavramını da Darwin ortaya atmıştır. O bu kavramı Malthus'un, nüfusun artışı ilkesinden söz eden denemesinden almıştır. Malthus şu görüşü savunuyordu: Nüfus geometrik olarak artarken gıda arzı sadece aritmetik oranda arttığına göre, bu durum doğal olarak yoksulların açlık, hastalık vs. yoluyla ölümüne neden olacaktır. Bu Malthusçu teori şüpheyle karşılandığı halde, yine de Darwin'i "doğal ayıklanma ve en uygun olanın hayatta kalacağı" görüşünü geliştirmeye götürmüştür. "Notebook on the Transmutation of Species" inde

¹³ Moore, Ruth, *Man, Time and Fossils: The Story of Evolution*, 1954, Jonathan Cape, London, s. 56.

¹⁴ *Age.*, 65.

Darwin şunları yazmaktadır: “Ortalama olarak her türün bir kısmının yıldan yıla atmacalar, şahinler tarafından öldürülmesi ve soğuktan kırılması gerekir. . . Bütün bu sıkıştırmaların nihaî gayesi ister istemez uygun bir yapının ortaya çıkarılması olacaktır. Denebilir ki uyum göstermiş her türlü yapıyı tabiatın ekonomisindeki boşluğa itmeye çalışan veya daha güçsüz olanları söküp atmak suretiyle boşluklar oluşturan yüz binlerce kıskaç gibi bir güç bulunmaktadır.”¹⁵ Darwin’in kuramı, bir yandan ‘Tekvin’deki (*Kitab-ı Mukaddes*’in bir bölümü) yaratılış izahında bulunan belirgin yanlışlıklara dikkat çekerken, aynı zamanda da canlı varlıkların evrimi görüşüne götüren mekanistik ve otomatik bir doğal ayıklanma sistemini savunmuştur. Buna göre, “insan da içinde olmak üzere, yeryüzünde yaşayan bitki ve hayvanların meydana getirilmesinde ilahî tasarrufla düzenlenmeye hiç yer yoktur.”¹⁶

İnsanın Evrimiyle İlgili Modern Teori

İnsanın evrimi ve doğal ayıklanma sürecine ilişkin kuram öyle köklü bir biçimde etkili olmuştur ki, biyoloji bilginleri ve antropologların daha sonraki kuşağı önyargıya dayalı olarak hareket etmişler ve başka hiçbir görüş açısını kabul etmemişlerdir. Bu kuram insanı “bir dizi ortak anatomik özelliklere sahip olduğu”¹⁷ lemur*, cadı maki (*tarsiers*), maymun ve kuyruksuz maymunla aynı yere koymaktadır. İnsanın evrimine ilişkin kuram, bilim adamlarınca anlaşıldığı şekliyle, şöyle özetlenebilir: Öyle görünüyor ki insan, hepsi de birbiriyle çağdaş olan ve (10 - 13 milyon yıl önce) geç Miyosen veya erken Pliyosen dönemlerde yaşamış olan *Oreopithecus* (Toskana), *Ramapithecus* (Pencap-Hindistan) ve *Kenyapithecus* (Doğu Afrika) soyundan

¹⁵ Aynı yer.

¹⁶ *Encyclopedia Britannica*, 1974, cilt 5, s. 194.

¹⁷ Moody, *age.*, s. 228.

* Madagaskar’da yaşayan maymuna benzer bir hayvan (Çev).

gelmiştir. Oreopithecus'un leğen kemiklerine ait fosiller insanın ve dik durumda yürüeyebilen hayvanını andıran bir leğen kemiği kemerini hatırlatmaktadır. Ramapithecus ve Kenyapithecus'un diş ve çene kemiğine ait parçalardan alınan fosillerin insanınkine fazlasıyla yaklaştığı görülmektedir. Bununla birlikte, kesin bir şey söylemek mümkün değildir; zira "Pliyosen dönemin son yıllarından kalma insanın atası olabilecek varlıklara ait fosillere sahip değiliz."¹⁸ Fosil kayıtlarındaki bu çok önemli boşluğa rağmen, şimdilerde, bilim adamlarımız tarafından, genel olarak insanın (*homo sapiens*) doğrudan doğruya, 1924'te Güney Afrika'da bulunmuş olan ve en azından beş milyon yıl önce ve muhtemelen bir milyon yıldan daha az bir zaman öncesine kadar orada yaşamış olan, Güney insanı-kuyruksuz maymun, yani Australopithecus'un soyundan geldiği kabul edilmektedir.¹⁹ Australopithecus-robustus (paranthropus) ve Africanus (transvaalensis) türlerinin birleşmesi sonucu, ince yapılı Australopithecus-Africanus'tan insan türemiştir. "Bu durum, Leaky tarafından Rudolf Gölü'nde (2.6 – 2.9 milyon yıl önce) keşfedilmiş olan Homo habilis'in ortaya çıkmasına sebep olmuştur; ve bunu 500.000 - 800.000 yılları arasında yaşamış ve Java, Pekin, Güney ve Orta Afrika'da bulunmuş dik yürüeyebilen insan takip etmiş ve bu da nihayet buzul çağı (Riss) boyunca, hatta daha da önce (yaklaşık olarak 300.000 yıl önce) ve muhtemelen tropikal ya da alt-tropikal iklimlerde *Homo sapiens'in doğmasına yol açmıştır.*"²⁰ Öyle görünüyor ki Paranthropus (A. robustus), Homo transvaalensis (A. africanus) ve Homo erectus (dik yürüyen insan) "çağdaştı ve yaklaşık 900.000 yıl kadar önce aynı evrim sürecini

¹⁸ *Age.*, s. 239.

¹⁹ Dobzhansky ve diğerleri, s. 446.

²⁰ *Age.*, s. 450.

geçiriyorlardı. Şimdi her üç şeklin de nesli tükenmiş olup insan cinsinin sadece bir türü hâlâ hayatta kalmış ve hâkim memeli haline gelmiştir.”²¹

Homo sapiens ortaya çıktıktan sonra insan ırkî herhangi bir evrim geçirmemiştir. “İnsanın ırkî evrimine ilişkin bilinen en son delil Homo erectus-Homo sapiens geçişidir; bu geçiş süresi dikkate değer bir zaman dilimini kapsamaktadır; ve kaydedilen fosil eksikliğinden dolayı bilim adamları bu durumla ilgili ayrıntıların bir çoğunu ancak tahmin edebilmektedirler.”²² Bilim adamları şu hususa da işaret ediyorlar: “Bunlar, hayvanlar gibi, kuyruksuz maymundan (*ape*) farklılık kazandıktan sonra, insan soyunun ataları, temelde bir tek evrim çizgisi boyunca gelişmiş olmalıdır. En azından, geçen 600.000 yıl boyunca, muhtemelen ortak bir genepole sahip olarak ve bir dizi farklı alt ırklara bölünerek bir tek türden ibaret ola gelmiştir.”²³ Dahası onlar, “*homo sapiens*’in kesinlikle *homo erectus*’tan tam teşekküllü olarak doğmadığı, fakat karma evrim süreci yoluyla farklı fonksiyonel terkiplerin gelişmesi boyunca ve farklı zamanlarda akıl-basamağı ile karşılaştığını”²⁴ gözlemlemişlerdir. Bilim adamları aynı şekilde şu hususu da vurgulamaktadırlar: *Homo sapiens*’in ortaya çıkmasından itibaren “en büyük ayıklayıcı baskı akıl merkezinin daha da gelişmesi lehinde olmuştur; en azından, geçen 40.000 yıl boyunca, değişmiş anatomik özellikler lehindeki ayıklayıcı baskı az olmuştur.”²⁵

²¹ Stebbins, G. Ledyard, *Process of Organic Evolution*, 1997, Prentice Hall, U.S.A. s. 146.

²² *Encyclopedia Britannica*, cilt II. S. 430.

²³ Savage, Jay M., *Evolution*, 1969, Holt, Rinehart & Winston Inc., s. 238.

²⁴ *Encyclopedia Britannica*, cilt II. s. 430.

²⁵ Savage, age., 250.

Bilim adamları, insanın evrimi açısından tutarlı bir hikâye geliştirmeye çalışmışlardır. Ancak, teorik formüllerinin temelini teşkil eden delilin bölük pörçük mahiyette olmasından dolayı bu işi başaramamışlardır. Kanıtlarındaki tutarsızlık kaslardan beyne, kollarda bacaklara kadar evrimin her aşamasında kendini göstermektedir. Bu durumu bilim adamlarının kendileri de önemle ifade etmektedirler.

Söz gelişi, *homo sapiens*'in atalarının *Australopithecus* olduğu konusunda anlaşmazlık içindedirler. Bu düşünce okulu “homo cinsinin temsilcilerinin, nispeten erken bir tarihte, *Australopithecus*'un üyeleriyle aynı bölgeyi işgal ettiğini kabul ederken, bilinen *Australopithecus*ların insanın atalarından herhangi biri olabileceğini inkâr etmektedirler. Bu varsayımın lehindeki delil Kenya bölgesinden Rudolf golünün doğusuna kadar olan yerlerden elde edilmektedir; öyle ki buralarda 1970, 1971 yıllarında, 1.000.000 ila **2.600.000** yıl öncesine ait tortu tabakalarından çene ve (gövde, diş kemikleri, kol ve bacaklar da dahil olmak üzere) kafatasına ait kalıntılar bulunmuştur. Aynı bölgede Oldovan kültürüne ait taş aletler de bulunmuş ve bunlar daha eski tabakalara atfedilmiştir. Son görüşün açıkça içerdiği husus, hominidlerle *Australopithecus*lar arasındaki farklılığın pliyosen dönemde vuku bulmuş olması gerektiği şeklindedir.²⁶

Öyle görünüyor ki bilim adamları *Homo sapiens*in gelişmesinin coğrafi bakımdan alabildiğine geniş bir alanda eşzamanlı olarak meydana geldiğini kabul etmektedirler. Bu durum, *homo erectus* ve *homo sapiens*e ait Pekin, Java, Güney ve Orta Afrika'da bulunmuş olan kafataslarından açıkça anlaşılmaktadır. Bazıları, *Homo sapiens*in Avrupa'ya geçtiğini ve

²⁶ *Encyclopedia Britannica*, cilt II. s. 239; Dobzhansky, ss. 449-50.

Neandestalların ortaya çıkmasına sebep olduğunu öne sürmektedir.²⁷ Ancak, bu görüş Huxley ve çok sayıda antropolog tarafından şiddetle reddedilmiştir. Onlar, “Neanderthal insanı, doğru giden insanlık çizgisi dışında tutuyorlar ve ısrarla bunun hiçbir yere bağlı olmadığını söylüyorlar. Bugün bildiğimiz insanın (*modern man*) “kabarık alınlı, dolgun yanaklı ve devasa dişli bir yaratığın”²⁸ soyundan gelmiş olamayacağı savunuluyor. Huxley son derece ihtiyatlıdır: “Neanderthal kemiği hiçbir anlamda, insanlarla kuyruksuz maymunlar arasında bir yerde olan insanın kalıntısı olarak görülemez.”²⁹ Dahası, klasik Neanderthallerin “herhangi bir *Homo sapiens* atasından çok *Homo erectus*” andırdığı ve Avrupa’nın soğuk ikliminde yaşadığına göre, ilk insanın böyle olması ve pleistosen buz çağının geç dönemlerinde buzulların çekilmesiyle birdenbire yokolmaya başlamasında ciddi bir sapma gözlemlenmektedir. Bu sapma, insanın evrimi açısından, baştan sona meseleyi oldukça tartışmalı hale getirmiştir. Biyoloji bilginleri, “*Homo sapiens*in *Homo erectus* atalarından tam ne zaman ve nasıl farklılaşmaya başladığı konusunun tartışmalı bir mesele olarak kaldığını kabul etmektedirler.”³⁰

Bilim adamları, aynı zamanda doğal ayıklanma sürecinin, insanın evrim sürecinde büyük bir rol oynadığını kabul ediyorlar. Ancak, doğal ayıklanma süreci maymun-insan anatomisindeki değişmeyi ve onun kol ayaklılıktan iki ayaklılığa geçişini ikna edici bir biçimde açıklamaktan uzaktır. Bu “yaratıkların ormanı nasıl terkedip savana otlaklarına geçtiği ve iki ayak

²⁷ Dobzhansky, s. 450.

²⁸ Moore, *age.*, s. 346.

²⁹ *Age.*, s. 218.

³⁰ GeoffreyBurraclough, *Times, Atlas of World History* (ed.), 1984, London, ss. 32-33.

üzerinde yürümeye başladığı” konusunda akla uygun hiçbir izah yoktur.³¹ Evrim kuramının önde gelen savunucuları “soyları bugünkü (*modern*) insanın ortaya çıkmasına yol açmış olan bu ilk hominidlerin yiyecek aramayı bırakıp toprağı kullanmaya başladığını hiç kimsenin bilmediğini”³² kabul etmektedirler. Bu, çevrenin öyle bir şey istemediği halde, dört ayaklıların niçin iki ayaklıya dönüşmek ve iki ayak üzerinde yürümek durumunda kaldıkları konusunda akla uygun bir kanıt olarak görünmemektedir. Dahası, biyoloji bilginleri, insanın Homo erectustan Homo sapiense evrimi konusunda inanılır bağlantılar ortaya koymak bakımından iddialarını tutarlı bir şekilde savunamadıkları her durumda, hızlı genetik değişim ve doğal ayıklanmaya başvuruyorlar. Washburn’un ifadesiyle; “Nispeten çok az genetik değişiklik ve doğal ayıklanma serbest yürüyüşlü, ama küçük beyinli maymun-adamları, bugünün, hâlâ serbest yürüyüşlü, fakat daha büyük beyinli insanlarına dönüştürebilmiştir. Bu şekildeki evrim yeni ayarlamaların izin verdiği daha kısa bir sürede başarılı bir biçimde tamamlanabilmiştir.”³³ Bu genetik değişiklik iki ayaklı insan-maymunun en zekisinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Washburn, hızlandırılmış genetik değişikliğin, **500.000** yıl gibi kısa bir zaman içinde insanın Homo erectustan Homo sapiense evrimini izah etmede aşılmaz güçlükler arz eden zaman sınırlamasının üstesinden geldiğini kabul etmiştir. Darwin’in, evrim sürecinin yürümesi (işlemesi) için kabul ettiği bir milyon yıllık mesafe bile yetersizdir.³⁴ Bu güçlük Washburn tarafından da kabul edilmektedir: “Maymun-insanla kendimiz arasında bulunan farklılıkların her biri bireyin genetik yapısının bağımsız (ayrı) bir unsuruna

³¹ Aynı yer.

³² Aynı yer.

³³ Ruth Moore, *age.*, s. 347.

³⁴ *Age.*, s. 346.

dayanıyorsa, sözkonusu belgede kastedilen süre içinde maymun-insanın modern insana dönüşmesinin matematiksel olarak imkânsız olduğu ortaya çıkar.”³⁵ O, bu güçlülüğün üstesinden gelmek için, ilk insanla modern insan arasında muhtemelen çok daha az genetik farklılıklar bulunduğunu kabul etmektedir; yani o süre içinde çok az büyük genetik farklılıklar vuku bulmuş olabilir; dolayısıyla “öteki küçük farklılıklar neredeyse otomatik bir biçimde süregelmiştir.”³⁶ Bununla birlikte, o, varsayımın temellerini ne açıklamış, ne de büyük genetik değişiklikler açısından yürüyüşteki hızı izah etmiştir. Bu, bütünüyle tahmine dayalı bir çalışmadır.

İnsanın evrimine ilişkin kuram baştan sona kafatası örnekleri ve şuradan buradan toplanmış kemiklerden oluşan bölük pörçük delillere dayanmaktadır. Toplanan fosiller devasa boyutlardadır; “ancak, kalıntıların rekonstrüksiyonu, her şeyden önce birtakım tahmini çalışmaları gerektiren parça bölük oluşlarından dolayı, çekişme ve karışıklıklar dolayısıyla muammaya dönüştürülmüştür.”³⁷ Bilim adamları, hiçbir yerde bedene ilişkin eksiksiz bir iskelet fosili bulamadıkları gibi, tutarlı ve inanılır bir hikâyeye geliştirmek için bedeninin büyük bir parçasını bile elde edememişlerdir. Hatta bu bölük pörçük delil çok büyük bir zaman içindeki fosil boşluğu sayesinde çürütülmektedir. “Bu tür boşluklardan biri Miyosen çağın sonundan Pliyosen çağın sonuna kadar geçen süreyi içine almaktadır; bu ise beş milyon yıldan fazla bir boşluk demektir ki bu dönemden hominid çizgiye ait olan çok az fosil bilinmektedir.”³⁸ Ancak, bu dönemin sonunda, fosil boşluğu en üst düzeye ulaştığı bir sırada, birden Homo sapiensin son ataları olan güney maymun-

³⁵ Aynı yer.

³⁶ *Age.*, s. 347.

³⁷ Dobzhansky, s. 446.

³⁸ Savage, *age.*, s. 239.

insanlarını (Australopithecusları) keşfediyoruz. Hatta modern döneme takaddüm eden Pliyosen çağ için bile, delilin ender ve bölük pörçük oluşundan dolayı Homo erectustan Homo Sapiense geçişi tam bir kesinlikle takip edemiyoruz. Bir bilim adamının ifadesiyle, “bu geçiş dönemi (H. erectustan H. sapiense geçiş) büyük bir zaman dilimini kaplamıştır ve, fosil kayıtlarının eksikliğinden ötürü, bilim adamları bu durumun ayrıntılarına ilişkin birçok konuda sadece tahminlerde bulunabilmektedirler.”³⁹

Anatomik değişikliğe ilişkin ırk evrim süreci son 250,000 yıldır durmuştur⁴⁰; ve anatomik değişikliğin durması olgusu Dobzhansky (1974) tarafından da kanıtlanmıştır: “Milyonlarca yıldır bizim insan öncesi ve ilk dönemlere ait insan atalarımızın evrimi beyin hacminde tedricî, fakat oldukça istikrarlı bir gelişme eğilimi göstermiştir. Bu yöneliş (eğilim) muhtemelen 200.000 yıl önce Homo sapiens ve onun Neandertal ırkında sona ermiştir; bunun üzerinde başka hiçbir kafatası kapasitesi gelişmesi olmamıştır. . . Belki de bu çocuk doğumunun güçlükleri tarafından empoze edilmiş bir sınıra bağlı olarak böyle olmuştur.” “Genepolünün esnekliği” ve “insanla çevresi arasındaki müdahale”den dolayı insanda gelişme vuku bulmamış olması dışında akla uygun hiçbir temel elde edilmemiştir.⁴¹ Dahası, insanın doğrudan atası olanların tümü, yani Homo Africanus, Homo habilis ve hatta Neanderthallerin hepsi de ortadan çekilmiştir. Başka türlü söyleyecek olursak, evrim kuramının geçerliliğini kanıtlayacak dolaysız delillerin tümü tabiat tarafından tahrip edilmiştir. Bu tartışmaya son vermeden önce, tanınmış bir bilim adamı olan Savage’ın (1969) eserinden uzunca bir alıntı yapmayı yerinde görüyoruz; bu, insanın evrimi kuramı konusunda bilim adamlarının

³⁹ *Encyclopedia Britannica*, cilt II. s. 430.

⁴⁰ *Aynı yer.*

⁴¹ *Aynı yer.*

düşünme biçimlerine gerçek bir vukuf sağlayacaktır: “Beşerin biyolojik evrimine ilişkin bu mülâhazaya, ona kılavuzluk etmiş olan ayıklayıcı güçlerin türleri konusundaki birtakım spekülasyonlarla son vermek mümkündür. Bu değişikliklerin ortaya çıkardığı en önemli değişiklikler şunlardır:

1. Kuyruksuz maymunların dört ayak üzerinde yürümelerinden insanın iki ayak üzerinde yürümesine giden değişiklik. Bu durum insan iskeletinin yapısında çok önemli bir değişikliği gerektirir ki *doğru parçaları ihtiva eden fosiller bulunursa bu durumun izini sürmek mümkün olabilir.*
2. Elin alet yapma konusundaki mükemmelliği. İnsana doğru giden çizginin farklılık kazandığı genel maymunlar topluluğu muhtemelen ağaç dallarını kavrama işiyle bağlantılı olarak öteki parmaklarının mukabili başparmaklı elleri çoktan geliştirmişlerdi.
3. Beyin boyutlarında ve akılda gelişme. Bu, sadece beynin boyutundaki gelişmeyi değil, aynı zamanda aklı cevapların bulunduğu belli bazı merkezlerin gelişmesini de içermiştir. *Eksiği olmayan kafatasları ele geçirildiğinde, bu değişiklikleri bir dereceye kadar izlemek mümkündür.*
4. Beslenmede; meyveler, sert kabuklu yemişler ve katı köklerden daha yumuşak olan ve gittikçe ete bağımlılığı içeren yiyeceklere yönelen değişme. Bu durum, kesici ve kemirici ön ve köpek dişlerinin küçülmesine, öğütücü azı dişlerin düzleşip gelişmesine, daha sonra da, insanlar yiyeceklerini pişirmek için ateş kullanmaya başladıklarında, tüm dişlerin boyutlarının küçülmesine yol açmıştır. Bu değişiklikleri fosil belgelerinden takip etmek başka yollardan daha kolaydır; zira dişler fosil olarak iskeletin herhangi öteki parçasından genellikle daha iyi korunmaktadır.
5. Başkalarıyla iletişim kurma ve örgütlü toplu davranış geliştirme

yeteneğindeki gelişme. Değişim türündeki dolaysız delili fosil belgelerinden elde etmek mümkün değildir; fakat çeşitli yollardan dolaylı olarak buna ulaşılabilir.⁴²

İktibas ettiğimiz bu metnin 1, 2 ve 5. maddeleri dikkatle incelenecek olursa, bilim adamlarının sonuca götürücü olmayan delillerden kesin sonuçlar çıkardıkları görülür. Dört ayaklı maymun ve kuyruksuz maymunlardan evrim sonucu iki ayaklı insanın nasıl oluştuğunu sonuca götürücü bir biçimde ortaya koyacak fosiller mevcut değildir. Eksiksiz bir iskelet kalıntısı olmadığından, onlar akıl ve beynin boyutları konusunda sadece tahminde bulunabilmektedirler. Öyle görünüyor ki akıl fiilen ve hayret verici bir biçimde gelişmesine rağmen beynin büyümesi durmuştur. Bu durum, biyoloji bilginleri ile antropologların, beynin boyutu ile akıl arasında olumlu bir ilişki (doğru orantı) bulunduğu şeklindeki temel varsayımlarını yanlışlar görmektedir.

Bilim adamları insanın entelektüel ve konuşma ile ilgili evrimini doğal ayıklanmaya atfedegelmişlerdir. “İnsanın evriminin bir aşamasında doğal ayıkla(n)ma yoluyla evrim geçirmiş olan beynin daha yüksek olan zihinsel gücü, ona alabildiğine geniş bir yetenekler dizisi ve sosyal ilişki ve davranışlarla ilgili her şeyi verdiğine” işaret edilmektedir. “Konuşma onun hemcinsleriyle iletişim kurmasını sağlamış; akıl yürütme ise belirli hedeflere yönelme (planlama) gücü vermiştir.”⁴³ Bu, son derece mekanistik bir yaklaşımdır ve insanın kültürel evriminde kendi kendine yürüyen bir değişiklik olduğunu ve bu arada da insanın oluşmasında ilahî herhangi bir rol ya da tasarrufun inkâr edildiğini dile getirmektedir.

⁴² Savage, *age.*, ss. 245-46.

⁴³ *Encyclopedia Britannica*, cilt VII. s. 21.

İnsanın evrimi konusundaki anlayışlarında biyoloji bilginleri açıkça ihtimaliyet yasasından etkilenmiş görünüyorlar. Bilindiği gibi, bu yasaya göre, temel benzerliklerin bir ve tek nesneye incek şekilde geriye götürülmesi mümkün olmaktadır. Daha ileride, onlar şöyle bir gözlemede bulunmuşlar: “Üst ve ön kol, dirsek, el ve parmak kemikleri fare, köpek, yarasa, köstebek, yunus balığı veya insanda birbirine tıpatıp uyabilecek harikulade bir benzerlik arz etmektedir. Örnek aslında çok daha fazla şey söylemektedir; çünkü kemikler farklı hayat tarzlarına uyum sağlamak bakımından değişime uğramış; fakat ortak bir yapıdan tevarüs edegelen aslî planın yapısını korumuştur.”⁴⁴ İşte bu çarpıcı benzerlikten dolayı bilim adamları insanın kökenini/aslını maymunlara götürmektedirler. Bununla birlikte, onlar, bunun aynı zamanda benzerliği sürdürürken ayırt edici temel özellikleri belirlemek için ince farklar yerleştirmiş olan ortak bir yaratıcıya sahip olmalarına da hamledilebileceğini göz ardı ediyorlar. Biyoloji bilginlerinin yaptığı gibi, insan ve hayvan anatomisindeki benzer şartlardan dolayı, ortak bir köken üzerinde ısrar etmek ve savunmaktan bu daha rasyonel ve akla uygun görünmektedir. Bilim adamları benzerlik fikrinin öyle etkisinde kalmışlardır ki maymun, goril ve insanların fiziksel görünüşlerindeki farklılıkları görmezlikten gelmişler ve onlardaki doğumdan gelişme dönemine kadar olan davranış özellikleri ile ilgili farklılıklara işaret etmişlerdir. Bebeklerin ilk gelişme döneminde bütünüyle ana-babaya bağımlı olmaları ve yetişkinliğe çok ağır geçişleri, daha doğdukları andan itibaren ana-babaya bu ölçüde bağımlı kalmayan hayvanların gelişmeleri ile tam bir tezat teşkil etmektedir. Bununla birlikte, yetişkinlik dönemine gelince insan çevreye bütünüyle hâkim duruma gelmekte ve hayvanın bütünüyle çevreye bağımlılığına ters bir durum sergilemektedir. Üstün zekâsına, aklî güç ve yetisine rağmen, insan doğal

⁴⁴ *Age.*, s. 8.

ayıkla(n)ma yasasına tâbi mekanik bir robot olarak ele alınmaktadır. İnsanın, muhtemelen sadece doğal çevrelerinin etkisi altında yaşayan, yani insanın zihni özelliklerine sahip olmayan bitkisel ve hayvanî hayat için geçerli olan doğal ayıklanma sürecini düzenleyebileceği, değiştirebileceği ve hatta durdurabileceği olgusunun çok iyi farkındayız.

Bu kısa tartışmanın ışığında insanın evrimi ile ilgili kuramın bölük pörçük, tartışmalı ve yanıltıcı delillere dayandığı apaçık ortaya çıkmaktadır. Zincirdeki kopukluklar (süreçteki boşluklar) çok fazladır; dolayısıyla deliller, öylesine birbiriyle çatışan istikametlere götürmektedir ki insanın evrimini sonuç alıcı bir biçimde isbat etmek mümkün olmamaktadır. Leaky'nin bulguları insanın çok eski zamanlardan beri var olduğunu söylerken, flüorin tarih tahmini onun menşeyini çok daha yakın zamanlara, sadece 50.000 yıl öncesine götürmektedir. Hatta bu tarih tahmin tekniğinin doğruluğu bile bugün şüphelidir. Son zamanlarda bilim adamları karbon 14 ve uranyum-toryum tekniklerinden elde edilmiş önemli ölçüde farklı tarihlendirme sonuçlun elde etmişlerdir.⁴⁵ İnsanın entelektüel evrimini ve onun biricik özelliği olan ve herhangi bir canlı yaratıkla karşılaştırılamayan konuşma/akletme gücünün gelişimini izah konusunda evrim kuramı bütünüyle başarısız kalmıştır. Dahası, evrim süreci devam eden bir süreçtir; dolayısıyla bilim adamları bütün canlı varlıkların istikrar arzeden denge aşamasına eriştikleri, bu yüzden de evrim sürecinin çalışmasına son verdiğini ilan etmedikleri sürece, maymundan tam bir insan şekline olan bu evrimsel dönüşümün izlerinin, bir yerlerde hâlâ delillerinin bulunması gerekir. Birçok evrimsel süreç hâlâ iş başındadır ve bunları bir dizi doğal olgu ve olayda gözlemek mümkündür. Söz gelişi, hidrolojik rejim veya erozyon devresi (*cycle of erosion*) böyle bir olaydır. Onun gençlikten olgunluğa evrimini ve

⁴⁵ *Time*, Mistaken by Millenisems, June 11, 1990, s. 46.

zaman zaman yeniden gençleştirmeye (ihya) uğrayan yaşlılık dönemini açık bir şekilde göstermek mümkündür. Erozyon devresi gözlemi, teşhisi ve ölçümü yapılabilir devam eden bir süreçtir. Homo sapiensin ataları yok olmuş ve insanın fiziksel evrim devresi son bulmuştur; dolayısıyla insanın evrimini sonuca götürücü bir delil olarak olsa olsa sadece bölük pörçük fosiller sayesinde araştırmak mümkündür.

Ancak, evrimciler insanın evrimi kuramına olan inançlarına öylesine bağlıdır ki, kanıtlarındaki açık kusurlara rağmen, “İnsanın, her ne kadar çok karmaşık olsa da, genelleşmiş insanî formlar yoluyla ilkel primatlardan kendi türümüze doğru gelen düzenli bir evrimsel sürecin ürünü” olduğunu söylemeye teşnedirler.⁴⁶ *Times Atlas of World History*’deki insanın evrimine ilişkin tartışmada belirtildiği gibi, fosil boşlukları ve sapmalar açık bir şekilde görülebilmektedir.⁴⁷ Bu çatışan deliller bütün teoriyi şüpheli kılmakta ve bizi şu soruyu sormaya yöneltmektedir: İnsan, biyoloji bilginleri ve antropologların anladığı şekildeki bütün evrim sürecinden kesinlikle farklı, Allah’ın biricik bir yaratması değil midir? Cevabı, insanın yaratılışı ile ilgili Kur’anî kavramlardan çıkarmaya çalışalım.

İnsanın Yaratılışı: Kur’ânî Kavramlar

Hayatın cansız cevherlerden (substance) evrimleştiği anlayışının 1400 yıldan daha fazla bir zaman önce Kur’an’da açıklanmış olması olgusu gerçekten şaşırtıcıdır. Kur’an’a göre, canlı varlıkların üç ayrı sınıfı, yani hayvan, insan ve cinlerden her bir sınıf birbirinden açık bir biçimde farklı olan üç cansız (inorganic) maddeden meydana gelmiştir. Allah’ın üç canlı yaratığından cinler açıkça farklı bir yerde durmaktadır; çünkü onlar atmosferik gazların oluşmasından ve hayatın yeryüzünde ortaya çıkmasından

⁴⁶ Barnet Anthony, *The Human Species*, 1969, Penguins, London, s. 113.

⁴⁷ *Times Atlas of The World*, ss. 32-33.

çok daha önce ateş yalımından oluşmuşlardır. Kur'an, cinlerle insanın yaratılışının arasını ayırarak; "insanın tınlayan balçıktan, biçime sokulmuş çamurdan; cinlerin ise, daha önce, kavurucu rüzgarın ateşinden yaratıldığına"⁴⁸ işaret etmektedir.

Başka bir ayette cinlerle insanın yaratılışında (onlara biçim vermede) kullanılan ateş ve balçığın mahiyet ve temel özellikleri açık bir şekilde tanımlanmak suretiyle tekrar vurgulanır. Kur'an açıkça şöyle demektedir: "O, insanı seramiğe benzer tınlayan balçıktan, cinleri ise dumansız ateşten yarattı. Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?"⁴⁹

Kur'an açık ve kesin bir şekilde yeryüzündeki tüm canlıların sudan evrimleştiğini kabul eder. "Biz her bir canlıyı sudan meydana getirdik."⁵⁰ Bununla birlikte, Kur'an hayvanî hayatın evrimi ile insanın yaratılışını birbirinden ayırır. Kur'an bu hususla ilgili olarak, hayvanların suda teşekkül etmiş inorganik bileşiklerden evrimleşmeye devam ettiğine, buna karşılık insanın bu duruma son verdiğine işaret eder. Kur'an'a göre, sudan evrimleşen hayvanların alabildiğine çeşitli türleri ve özellikleri vardır. "Allah her bir canlıyı sudan yaratmıştır: Bunlardan bir kısmı karnı üzerinde sürünür; bir kısmı iki ayak üzerinde yürür, bir kısmı dört ayak üzerinde. Allah dilediğini yaratır; şüphesiz, O'nun her şeye gücü yeter."⁵¹

İnsan, sudan neş'et etmesi bakımından, hayvanlarla ortak kökeni paylaşır. Ama ortaklık orada son bulur; zira insan sudan evrimleşmemiştir. Cinler ve hayvanların aksine, insan balçığımsı bir toprak ya da kilsis cansız bir

⁴⁸ 15 Hicr: 26-27.

⁴⁹ 55 Rahmân: 1-4.

⁵⁰ 21 Enbiyâ: 30.

⁵¹ 24 Nûr: 45.

bileşikten yaratılır. Bu balçığımsı madde çömllekçilerin çömlleklerini kalıba sokma şekline benzetilmiştir.⁵²

Görüldüğü gibi, ister yeryüzünde ister gökte olsun, tüm canlı varlıklar farklı üç tür cansız bileşikten yaratılmıştır. Netice olarak, bu üç varlıktan her biri kesinlikle farklı gelişme özellikleri, evrim süreçleri ve hayat evrelerine sahiptir. Kur'an ayetleri, canlı varlıkların cansız maddelerden evrimleştiği ve suya ait ortak bir kaynaktan geldikleri şeklindeki bilimsel bulgulara tanıklık eder. Zaman içinde, ilahî tasarruf ve düzenlemenin bir eseri olarak inorganik bileşikler hayvanlar âleminin ortaya çıkmasını sağlarken insan türü ayrı bir yol izlemiştir. Su balıklar, kuşlar, hayvanlar vs. için hayat kaynağı olmaya devam ettiği halde, insan balçığımsı inorganik bileşikten oluşturulmuştur. Bu bakımdan, insanla hayvanların anatomik yapılarındaki benzerliklere rağmen fiziksel şekil ve davranışlarındaki farklılıklar dikkate değer ölçüde öne çıkmıştır. Dahası, insanın zihni yaratıcılığı, akıl yürütme yeteneği ve tutarlı bir biçimde yazılı ifade etme becerisi onu hayvan ve cinlerden ayırmakta, netice olarak bu durum onun yeryüzünde biricik bir yaratma olduğuna tanıklık etmektedir.

Homo Sapiensin Yaratılması veya Kur'an'da Anlatıldığı Şekliyle İnsan

Kur'an, insanın farklı coğrafi bölgelerde eşzamanlı olarak evrim geçirdiği varsayımını desteklemez. Kur'an'a göre, bir tek kişi olan Âdem tüm insanlığın ilk atasıdır.

“Sizi bir tek kişiden yaratan O'dur.”⁵³ Allah Âdem'in eşini, onun toprağından oluşturmuş ve ikisi şimdi yeryüzünün her köşesine yayılmış olan homo sapiens veya beşeriyetin aslı ataları olmuşlardır: “Tek bir nefisten, onun

⁵² 15 Rahmân: 26-27.

⁵³ 4 Nisâ: 1.

gibi eşini yarattı ve onlardan da (tohumlar gibi,) sayısız erkek ve kadın meydana getirdi.”⁵⁴ Kur'an, aynı zamanda, insanın cansız bir balçık bileşiğinden çıkan mütevazı başlangıcına ve “bayağı bir sudan” gelen sonraki nesillerine işaret eder. “O, insanı yaratmaya çamurla başladı ve bayağı bir suyun özünden onun neslini meydana getirdi.”⁵⁵ Bu bayağı başlangıca rağmen, Kur'an insanı, bütün evrimsel sürecin bir parçası olarak öteki hayvanların arasına katmaz. İnsan her ne kadar (çamurdan) yaratılmış olsa da, Allah'ın yaratıklarının doruğu olarak “toprakların en iyisinden (süzme çamurdan)”⁵⁶ meydana getirilmiştir. “Gerçekten, biz insanı en güzel bir biçimde yarattık.”⁵⁷

Dahası, insanı öteki canlı varlıklardan ayırt etmek için, Allah “Onu (uygun nisbetler içinde) belli bir yatkınlığa getirmiş ve ona kendi ruhundan bir şey üflemiştir.”⁵⁸ Böylece insan, Allah'ın ruhundan bir şey alması dolayısıyla ve bu durumun onu Allah'ın yaratıklarının zirvesine oturtması ve aynı şekilde kendisine özel nitelikler bağışlanmasından ötürü yeryüzündeki öteki bütün varlıklardan ayırt edilmiştir.

Bilim her ne kadar insanın akıl, konuşma ve yazma yetisinin doğal ayıkla(n)ma sürecinin bir ürünü olduğunu kabul etmemizi istese de; Kur'an insanın, melekler de içinde olmak üzere, tüm canlı varlıklara üstünlüğünü ortaya koymak için, Allah vergisi bu özellikler konusunda son derece açıktır. Daha yaratılış gününde kendisine bilgi, irfan ve akıl bağışlandığında insanın üstünlüğü açıkça ortaya konmuştur. Netice olarak, meleklerin onun önünde

⁵⁴ 4 Nisâ: 1; 95 Tîn: 4.

⁵⁵ 32 Secde: 7-8.

⁵⁶ 23 Mü'minûn: 12.

⁵⁷ 95 Tîn: 4.

⁵⁸ 32 Secde: 9.

secdeye kapanmaları istenmiştir. “Ve Âdem’e bütün eşyanın mahiyetini öğretti; sonra onları meleklerin önüne getirdi: “ ‘Eğer haklı iseniz bunların mahiyetini bana söyleyin.’ Dediler ki, ‘Seni tesbih ederiz! Senin bize öğrettiğin dışında hiçbir bilgimiz yoktur.’”⁵⁹

Eşyanın mahiyeti daha baştan Âdem’e bildirilmişti. O, talep/emir üzerine bunları özetledi. İnsan, akıl ve bilgi dışında konuşma ve yazma becerisi gibi ilahî armağanlarla da donatılmıştır. Hz. Muhammed’e (sav) henüz ilk birkaç âyet vahyedildiğinde bile, açık seçik bir biçimde insanoğluna kalemle yazma gücü ve daha önce hiçbir bilgiye sahip olmadığı olayların anlam ve önemini kavrayacak bir güç ve yeti bağışlandığı bildirilmektedir. “Duyur (ilan et) ki Rabbin en büyük kerem sahibidir; insana kalemi (kullanmayı), insana bilmediğini öğreten O’dur.”⁶⁰

Düşüncelerini ifade etme ve tutarlı bir şekilde konuşma insanoğluna bahşedilmiş başka bir biricik armağandır. “O, insanı yarattı; ona konuşmayı (ve kavramayı) öğretti.”⁶¹ Buradan açıkça anlaşılmaktadır ki insan, biricik olan aklî nitelikleri ve hem konuşma, hem de yazmadaki ifade gücünden dolayı, doğal ayıklanma ve “en uygun olanın hayatta kalması” sürecine bağlı olmamıştır. Dahası, insan, entelektüel yaratıcılığı ve teknolojik icatları sayesinde doğal ayıklanmanın yönünü değiştirme gücüne bile sahiptir.

Allah’ın Yaratıcı Gücünün Kuş ve Balıklardaki Tezahürü

İnsan, gerçekten Allah’ın yüce bir yaratığıdır ve âlemde başka hiçbir şeyde bulunmayan meziyet ve niteliklerle donatılmıştır; bununla birlikte, hayvanlar âlemine bahşedilen nitelikler de aynı şekilde Allah’ın yüce yaratıcı kudretini izhar eder.

⁵⁹ 2 Bakara: 31-32.

⁶⁰ 96 Ikra’: 3-5.

⁶¹ 55 Rahmân: 3-4.

Hayvanların, özellikle de kuş ve balıkların göçebe bir hayat yaşamaları (Allah'ın kudretini izhar etme bakımından) daha da ilham vericidir. Kuşlar, hava şartlarına bağlı olarak, yiyecek aramak gayesiyle, elverişsiz yerlerden daha elverişli olan yerlere, bazen 6.400 – 8.050 km'den daha uzak bölgelere yolculuğa çıkarlar. Metabolik ihtiyaçlarını gidermek için bunlar belirli aralıklarla yeterli gıdaya ihtiyaç duyarlar. Bu durum pelikan, kılıç kırlangıcı, sinekyutan ve sarıasma gibi kuşları kutup dairesine yakın soğuk bölgelerden sıcak tropikal bölgelere göç etmeye zorlar. Bu kuşların esrarengiz bir yön tayin etme duyuları olduğu, “herhangi bir bölgenin yaşadıkları yerle ilişkisini kurabildikleri ve hangi yöne gideceklerini belirleme gücüne sahip oldukları ve uçarken o istikameti koruyabildikleri.”⁶² gözlemlenmiştir. Bu kuşlar bu uzun mesafeleri bazen hiç durmaksızın, büyük bir enerji tasarrufuyla kat ettikleri gibi, “yeryüzünün manyetik alanlarının yoğunluğu ve yönüne de” oldukça duvarlıdırlar.⁶³ Kuşların sergilediği bu biricik pusula (menzil) hissi gök cisimlerinden elde edilir. Gündüz uçanlar için “Güneş, gün boyunca yönlendirme (nirengi) noktası olur. Kuşlardaki, tabir yerinde ise, bir “iç saat mekanizması,” Güneşin ufka olan açısını kestirme gücüne sahiptir.”⁶⁴ Gece vakti uçanlar ise (guguk kuşu, sinekyutan ve sarıasma) gidecekleri yönü yıldızların yardımıyla bulurlar. Bu, kerterizlerin (*bearings*), enlem-boylam ve iniş yerlerinin belirlenmesinde kullanılan harikulade bir hava yolculuğu örneğidir. Kuşların bu göç hareketleri sadece belirli beslenme düzeylerinde (hazır yiyecek bölgeleri) bulunan türleri ilgilendiren göç işi açısından büyük bir ekolojik önemi haizdir. Kutup ve Kutup dairesine yakın bölgelerde kış mevsimi ile birlikte yiyecekler azalmaya

⁶² *Encyclopedia Britannica*, cilt xii, s. 182.

⁶³ *Aynı yer.*

⁶⁴ *Aynı eser*, s. 183.

başlayınca bu kuşlar yiyecek aramak için tropikal bölgelere göçe koyulurlar; fakat yaz mevsiminin başlamasıyla tekrar yiyecek bolluğuna kavuşan eski mekânlarına geri dönerler. Kuşların bu yönle ilgili niteliklerini evrim süreci ve doğal ayıklanma ile izah etmek mümkün değildir. Bunların Allah vergisi özellikler olduğunu ve bu açık gerçekten kaçış olmadığını kabul etmek zorundayız.

Başta somon balığı ve yılan balığı olmak üzere, balıklar da benzer bir yön bulma ye belirleme duyusu göstermektedir. Kanada, U.S.A. ve Avrupa’da yapılan deneyler “somon balıklarının büyük bir bölümünün doğdukları nehre geri döndüklerini”⁶⁵ göstermiştir. Aynı şekilde, gözlemler arasında şu da vardır: “Sun’î yollarla başka bir yere aktarılmış olan yumurtalardan yetiştirilen balıklar, bırakıldıkları akarsuya değil, yumurtaların kuluçkaya bırakıldığı veya büyüdükleri akarsuya dönmüşlerdir.”⁶⁶ Fakat en dikkate değer geri göç etme özelliğini, Atlantik’in çok yosunlu bir bölgesinde (**Sargasso Sea**) yumurtaları 400 - 700 m. derinliğindeki sıcak, tuzlu suya bırakılan yılan balıkları göstermiştir. Yılan balığının yumurtaları, nisbeten küçük başlarıyla yaprağa benzer; leptosefalik şekillere bürününce Gulf Stream tarafından kıta şelflerinin sığ sularına taşınır ve dibe yerleşirler. İki buçuk yıl kadar diplerde yaşayan bu yılan balıkları 8 cm. kadar büyür, renklenir, silindirik şekiller kazanırlar ve cam yılan balıkları olarak sahil sularına doğru hareket ederler. Ondan sonra 10 - 15 yıl kalacakları taze sularda akıntıya karşı yüzerek yol alırlar; bunun sonunda iri gözlü gümüş yılan balıklarına dönüşürler ve en sonu ölmek için Sargasso Sea’deki yumurta olarak bırakıldıkları yere dönerler. Somon ve yılan balıklarının bu harikulade yön bulma beceri ya da yetenekleri büyük bir ihtimalle göksel ve coğrafi

⁶⁵ Aynı eser, 179.

⁶⁶ Aynı yer.

özellikleri açık seçik tanımalarına bağlıdır.⁶⁷ Bu da yine İlahî bir takdirle olsa gerek; aksi takdirde insanın bile yakalayamadığı bu nitelikleri bunların öğrenip elde etmeleri başka türlü nasıl açıklanır?

Netice

Evrım teorisi ile ilgili bu eleştirel değerlendirmede canlının cansızdan evrım yoluyla türediğı şeklindeki temel telakkinin hem bilim adamları, hem de Kur'an tarafından güçlü bir şekilde desteklendiğini gördük. Keza Kur'an canlı varlıkların sudan neş'et ettiğini de onaylamaktadır. Evrım kuramı konusunda Kur'an'ın vardığı en son nokta budur. Bilim adamları bu kuramı isbat etmek için gerçekten bilimsel yöntemler kullanmışlardır; ancak, insanın maymun-insandan evrımleştiğine ilişkin tutarlı, mantıklı ve sistemli bir hikâye ortaya koyamamışlardır. İnsanın evrimi ile ilgili bilimsel temel oldukça zayıftır; çünkü bu görüş eksik ve bölük pörçük delillere dayanmaktadır. Bilim adamları bu teorinin geçerliliğini (doğruluğunu) kanıtlamak için şevkle çalışırken, benzerliklere fazlasıyla ağırlık verdikleri halde esaslı farklılıkları bütünüyle görmezlikten gelmişlerdir. Öte yandan, Kur'an sadece insana bahşedilmiş olan farklılıklar ve biricik olma özelliğı taşıyan nitelikler üzerinde durmuştur.

İnsanın hem fizikî, hem de zihni gelişmesini ihtiva eden temel meselelere cevap vermediğı sürece hiçbir teori geçerli kabul edilemez. İnsanın eşsiz ve biricik olan özelliklerini, yani akıl, konuşma kabiliyeti ve kalem kullanma becerisini doğal ayıkla(n)ma sürecine atfetmek insan aklını aşağılamak ve hor görmektir. Öyle görünüyor ki insanın yaratılışında İlahî takdirin kasıtlı bir biçimde saf dışı edilmesi söz konusudur. Biyoloji bilginleri, insanı, doğal ayıkla(n)ma sürecinin kendi kendine ortaya çıkmış bir kölesi olarak görmektedirler; oysa insanı hem yeryüzündeki, hem de uzaydaki

⁶⁷ Aynı yer.

bilinmeyenler hakkında bilgi edinebilen, ihtiyaçlarına göre çevresini değiştirebilen en yüce eseri olarak Allah yaratmıştır. İnsanın alabildiğine geniş entelektüel ve teknolojik başarıları, onun hayvan ve meleklerden farklı olan statüsü, Kur'an'ın görüşünün doğruluğunun açık bir kanıtıdır.

Bilim adamlarının bakış açılarının aksine, Kur'an'ın görüşü açık ve kesindir (*categorical*). İnsan “kokuşmuş (nemli ve sıcak) çamurdan yaratıldığı” halde,⁶⁸ öteki canlı varlıklar sudan evrimleşmişlerdir. Üstelik, insana Allah'ın ruhu bahşedilmiştir ki bu gerçekten onun için biricik bir ayrıcalıktır. Hakikat peşinde koşan bilim adamları yanlış ve bilimsel açıdan desteklenip sürdürülemez olan bir teoriden vazgeçmekte tereddüt etmemelidirler. Tabii olaylarla ilgili İlahî vahiy karşısındaki önyargılarını terk edip, insanın evriminin anlam ve önemini kavrama ve izah etme konusunda araştırmalarını Kur'an'ın gösterdiği istikamete yöneltmelidirler. Kur'an hakikatten başka bir şey ortaya koymamaktadır. “O ancak ve ancak hakikat olarak inmiştir.” “O ancak ve ancak hakikat olarak inmiştir.”⁶⁹ ve bilim adamlarını nihaî hakikati keşfetmeye yöneltecektir.

⁶⁸ 37 Sâffât: 2.

⁶⁹ 17 Isrâ: 105.